

Saksdokumenter:

KM 11.0/21 Endringer i kirkeordningen og enkelte andre regelverk

KM 11.1/21 Innstilling fra komité C

KM 11.2/21 Andre innstilling fra komité C

Endringer i kirkeordningen og enkelte andre regelverk

Endelig innstilling fra komité C

Sammendrag av saksorienteringen

Kirkeordningen ble vedtatt 30. mars 2019 før det endelige lovforslaget i Prop. 130 L (2018–2019) var kjent. Formålet med saken er å fremme forslag til nødvendige endringer i kirkeordningen som følger av at trossamfunnsloven ble endret sammenlignet med lovforslaget som forelå ved Kirkemøtets behandling i 2019, samt forslag til noen endringer i annet regelverk som må gjøres for å følge opp bestemmelser i kirkeordningen, til behandling på Kirkemøtet 2021. Det foreslås endringer til følgende temaer:

- Virkningen av brudd på kirkeordningens bestemmelse om forvaltningsmessig taushetsplikt og rådsmedlemmers brudd på trossamfunnsloven § 6
- Fjerning av bestemmelsene i kirkeordningen om Kirkemøtets myndighet til å gi økonomiregler for soknets organer
- Kirkerådets myndighet til å samtykke til å gjøre tilpasninger i bestemmelsene om kirkelig fellesråd – fjerning av tillegget om at Kirkerådet kan gjøre dette etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkemøtet
- Bispedømmerådets rolle i økonomisaker – justering av kirkeordningen § 18
- Om innmelding og utmelding – endring av reglenes rettslige status samt tillegg om registrering og avregistrering av tilhørige
- Oppheving av reglement for Bispemøtet
- Endring i regler for bruk av liturgiske klær – forenkling av godkjenningsordning for stolaer

Saken ble sendt på bred høring 24. september 2020, med høringsfrist 30. november 2020. I etterkant har spørsmål om ombygging og utvidelse av kirker, som var en del av høringen, blitt flyttet til en samsak om endringer i kirkeordningens bestemmelser om kirkebygg m.m. (sak KM 14/21).

Komitéens merknader

Komitéen legger Kirkerådets saksorientering til grunn og har videre disse merknadene:

1. Komitéen har merket seg at forslagene til endringer i kirkeordningen og enkelte andre regelverk i hovedsak har fått støtte fra høringsinstansene, men at Kirkerådet også har gjort justeringer på enkelte punkter i lys av høringsuttalelsene. Komitéen har særlig merket seg endringene som i lys av høringen er gjort i forslaget til bestemmelse om virkningen av brudd på kirkeordningens bestemmelse om forvaltningsmessig taushetsplikt.
2. Komitéen vil særlig peke på at forslaget til ny bestemmelse i kirkeordningen om virkningen av brudd på trossamfunnsloven § 6 reiser noen krevende spørsmål. Det

er et svært inngripende tiltak å frata et valgt medlem i menighetsråd eller kirkelig felleråd dette vervet. Komitéen mener likevel at en slik regel bør tas inn i kirkeordningen, og komitéen slutter seg til Kirkerådets forslag. Forslaget til bestemmelse gjelder alvorlige forhold først og fremst for den som utsettes for vold, trusler eller lignende, men også for gjerningspersonen og for Den norske kirke. Forarbeidene til trossamfunnsloven sier at det i en vurdering av om tilskudd skal nektes etter loven § 6, vil ha betydning om et tros- eller livssynssamfunn har gjennomført tiltak for å hindre slik adferd. En ny bestemmelse i kirkeordningen om virkning av brudd på trossamfunnsloven § 6 vil være et relevant tiltak.

Komitéen legger vekt på at bestemmelsen er avgrenset til å ramme forhold som et rådsmedlem utøver «i tilknytning til ... tjeneste eller verv» for et råd. Kirkerådet vil videre bare kunne treffe vedtak om å frata et medlem vervet dersom «tilsynsmyndigheten» etter trossamfunnsloven på forhånd har kommet til at vilkårene i trossamfunnsloven § 6 er oppfylt. Etter komitéens oppfatning bør ordlyden i den nye bestemmelsen i kirkeordningen presiseres, slik at det blir enda tydeligere at det med uttrykket «tilsynsmyndighet» menes den som utøver tilsyn etter trossamfunnsloven. Trossamfunnsloven § 8 fastsetter at det er departementet som er tilsynsmyndighet. Kirkerådet vil etter forslaget kunne treffe vedtak om å suspendere et rådsmedlem inntil tilsynsmyndigheten etter trossamfunnsloven har gjort sin vurdering. Både Kirkerådets vedtak om å frata et verv og et vedtak om suspensjon skal kunne påklages til Den norske kirkes klagenemnd. Komitéen legger vekt på at klageadgangen styrker rettssikkerheten til den folkevalgte.

Komitéen viser til at de konkrete vilkårene i trossamfunnsloven § 6 beskriver alvorlige forhold, for eksempel vold eller tvang og alvorlige krenkelser av andres rettigheter og friheter. Forarbeidene til trossamfunnsloven gir veiledning om hvilke forhold som kan rammes av ordlyden i bestemmelsen.

3. Komitéen foreslår ikke endringer i Kirkerådets forslag til regler om inn- og utmelding. Disse reglene krever at fødselsnummer oppgis ved innmelding, se § 1 første ledd bokstavene c og d. I komitéen har det vært reist spørsmål om hvordan dåp og innmelding av personer som mangler fødselsnummer, håndteres i praksis. Komitéen legger til grunn at dåp kan og vil skje selv om den som ønskes døpt, ikke oppfyller de formelle vilkårene for innmelding. Komitéen viser videre til at kirkeordningen § 4 andre ledd andre punktum sier at biskopen etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet kan bestemme at også personer som ikke formelt er bosatt i riket, kan være medlem av kirken. Denne regelen kan brukes for personer som mangler fødselsnummer. Komitéen legger til grunn at biskopens tilkjenning av medlemskap og reglene som Kirkemøtet skal fastsette for denne situasjonen, vil gå foran de alminnelige reglene om inn- og utmelding ved motstrid.
4. *Et mindretall i komitéen på ett medlem* foreslår et tillegg i forslaget til ny bestemmelse i kirkeordningen § 10 nytt femte ledd om virkningen av brudd på trossamfunnsloven om at forkynnelse av kirkens trosgrunnlag ikke skal vurderes som diskriminering og alvorlige krenkelser. Dette mindretallet viser til at diskrimineringslovgivningen er laget i den hensikt i at den skal endre det norske folks oppfatninger, ifølge daværende statsminister Erna Solberg og daværende helseminister Bent Høie. Vi ønsker derfor å opprettholde trosfriheten innad i kirken, slik at kirkens trosgrunnlag, Guds ord settes over norsk lov.

Dette mindretallet foreslår på denne bakgrunnen følgende som § 10 nytt femte ledd:

Hvis departementet som tilsynsmyndighet etter trossamfunnsloven kommer til at et rådsmedlem i tilknytning til utøvelse av tjeneste eller et verv for menighetsråd eller kirkelig fellesråd har utøvet vold eller tvang, fremsatt trusler, krenket barns rettigheter, brutt lovbestemte diskrimineringsforbud eller på andre måter alvorlig krenket andres rettigheter og friheter, kan Kirkerådet treffe vedtak om å frata medlemmet vervet. Når det gjelder diskriminering og alvorlige krenkelser, omfatter det ikke forkynnelse av kirkens trosgrunnlag. Kirkerådet kan også treffe vedtak om å suspendere medlemmet fra vervet inntil saken etter første punktum er avgjort. Kirkerådets vedtak etter første og annet punktum kan påklages til Den norske kirkes klagenemnd.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet vedtok følgende:

1. I kirkeordning for Den norske kirke 30. mars 2019 gjøres følgende endringer:

I

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

I prosti hvor ikke alle sokn hører til samme kommune og i andre tilfeller der det ligger til rette for det, kan Kirkerådet samtykke til etablering av kirkelig fellesråd som omfatter flere kommuner. I kommuner med særlig mange sokn kan Kirkerådet også foreta andre tilpasninger av bestemmelsene om kirkelig fellesråd.

§ 10 nytt fjerde og femte ledd skal lyde:

Hvis et menighetsrådsmedlem har brutt taushetsplikten etter kirkeordningen § 42 første ledd, kan menighetsrådet selv vedta at vedkommende skal tre ut av rådet. Menighetsrådets vedtak kan påklages til Den norske kirkes klagenemnd.

Hvis departementet som tilsynsmyndighet etter trossamfunnsloven kommer til at et rådsmedlem i tilknytning til utøvelse av tjeneste eller et verv for menighetsråd eller kirkelig fellesråd har utøvet vold eller tvang, fremsatt trusler, krenket barns rettigheter, brutt lovbestemte diskrimineringsforbud eller på andre måter alvorlig krenket andres rettigheter og friheter, kan Kirkerådet treffe vedtak om å frata medlemmet vervet. Kirkerådet kan også treffe vedtak om å suspendere medlemmet fra vervet inntil saken etter første punktum er avgjort. Kirkerådets vedtak etter første og annet punktum kan påklages til Den norske kirkes klagenemnd.

Någjeldende § 10 fjerde ledd blir nytt sjette ledd.

§ 12 tredje ledd skal lyde:

Menighetsrådet avgjør om det skal tas opp offer eller foretas innsamling i kirken og forvalter de midler som blir samlet inn, bevilget eller gitt som gave til kristelig virksomhet i soknet, med mindre annet er *fastsatt*. Avgjørelse om opprettelse av stillinger skal godkjennes av kirkelig fellesråd.

§ 17 fjerde ledd skal lyde:

Kirkelig fellesråd forvalter inntekter og formue knyttet til kirke og kirkefond, tilskudd til kirkelig virksomhet fra kommunen eller kirkens virksomhet nasjonalt og midler menighetsråd stiller til fellesrådets disposisjon for å løse oppgaver i *soknene*.

§ 18 tredje ledd bokstav b skal lyde:

b. motta kopi av revisjonsberetning fra revisor *hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere om godkjenning av regnskapet i organ for soknet, jf. forskriftens § 18 tredje ledd annet punktum og*

§ 33 første ledd skal lyde:

Klagenemnda

- a) avgjør klager etter kirkeordningen § 10 fjerde og femte ledd og § 39 tredje ledd,
- b) avgjør klager på vedtak om oppsigelse, suspensjon og avskjed i de saker der det er bestemt av Kirkemøtet,
- c) treffer vedtak om oppsigelse, suspensjon og avskjed av biskop,
- d) avgjør klager på Kirkerådets vedtak om avslag på innsynskrav etter offentleglova og
- e) utfører for øvrig de oppgaver den er pålagt av Kirkemøtet.

II

Endringene trer i kraft fra 1. januar 2022.

2. Forskrift 12. april 2016 nr. 1205 om innmelding i og utmelding av Den norske kirke oppheves.

3. Kirkemøtet vedtar følgende regler om innmelding i og utmelding av Den norske kirke m.m.

§ 1. Innmelding

Innmelding i Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Norsk statsborger som er bosatt i utlandet retter henvendelsen til kirkebokføreren på siste bosted i Norge, eventuelt til den kirkebokføreren som Kirkerådet bestemmer. Den som melder seg inn i Den norske kirke, må være døpt med kristen dåp og skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,

- c) fødselsnummer (11 siffer),
- d) navn og fødselsnummer på eventuelle barn under 15 år dersom innmeldingen får virkning for disse,
- e) sted og dato for dåp dersom det er mulig å opplyse om dette,
- f) opplysning om at eventuelt medlemskap i annet tros- og livssynssamfunn i Norge er brakt til opphør.

En innmelding som mangler opplysningene i første ledd bokstav d, er likevel gyldig.

Innmeldingen kan skje ved personlig fremmøte eller skriftlig. Skriftlig innmelding skal være underskrevet og datert av den som melder seg inn, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet.

Ved innmelding skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.

§ 2. Utmelding

Utmelding av Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Den som melder seg ut av Den norske kirke, skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),
- d) navn og fødselsnummer på eventuelle barn under 15 år dersom utmeldingen får virkning for disse.

Utmeldingen skal være underskrevet og datert av den som melder seg ut, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet.

§ 3. Registrering av tilhørighet

Et barn registreres som tilhørig når foreldrene melder barnet som tilhørig i Den norske kirke. Foreldrene må gi slik melding også når barnet anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen. Melding kan gis selv om bare en eller ingen av foreldrene er medlem av Den norske kirke. De som melder barnet inn som tilhørig, skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer).

Melding etter første ledd skjer ved personlig eller skriftlig henvendelse til kirkebokføreren på barnets bosted eller til Kirkerådet. Meldingen skal være underskrevet av dem som har foreldreansvaret, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet. Er barnet bosatt i utlandet, gjelder regelen i § 1 første ledd annet punktum tilsvarende.

Når barnet har fylt 18 år uten å ha blitt medlem av Den norske kirke, faller tilhørigheten bort. Personer som har fylt 15 år, kan selv sende melding om at tilhørigheten skal opphøre. Det samme kan de som har foreldreansvaret for et barn under 15 år.

Ved melding om tilhørighet skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.

§ 4. Saksbehandlingstid

Henvendelse om inn- eller utmelding til kirkebokfører bør besvares innen 14 dager i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert.

Henvendelse om inn- eller utmelding til Kirkerådet besvares i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert, etter den ordning som Kirkerådet bestemmer.

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende ved melding om tilhørighet og opphør av tilhørighet.

§ 5. Varsling

Når inn- og utmelding skjer hos Kirkerådet, skal det så snart som mulig gis melding til kirkebokfører i vedkommendes bostedsmenighet etter nærmere bestemmelser gitt av Kirkerådet. Kirkebokfører bør så snart melding er mottatt sørge for at det blir tatt kontakt med den som er innmeldt.

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende ved melding om tilhørighet og opphør av tilhørighet.

§ 6. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks.

4. Reglement 11. april 2016 nr. 1811 for Bispemøtet oppheves.

5. I regler for bruk av liturgiske klær gjøres følgende endringer:

I

Punkt 2 skal lyde:

2. Utforming av stola

2.1 Kirkerådet fastsetter en veileder om symboler på stola. Stolaer skal utformes i henhold til Kirkerådets veileder. Når en stola utformes med symboler i henhold til veilederen, skal biskopen orienteres om dette. Biskopen kan etter søknad godkjenne stolaer som ikke følger veilederen.

II

Endringen trer i kraft straks.

komitéleder

saksordfører